

печення, в першу чергу за рахунок пільгового оподаткування та підвищення доступності кредитних ресурсів. Не знята з порядку денного і проблема розвитку ринкової інфраструктури на селі, без чого неможливе поштовхування високоефективної інвестиційної діяльності в харчовій промисловості.

Подальшому вирішенню окреслених завдань сприятиме напруження чітких концепцій і програм щодо активізації інвестиційної та інноваційної діяльності у харчовій промисловості з урахуванням наявних обмежень (загострення економічної кризи, посилення конкуренції з виробниками з країн ЄС, обмежувальні вимоги СОТ тощо).

Література

1. Скидан О. Продовольча безпека як пріоритет регіональної аграрної політики // Економіка України. — 2004. — № 3. — С. 53—59.
2. Пасхавер Б. Рентабельность агросферы: проблемы стабильности // Экономика Украины. — 2004. — № 2. — С. 73—82.
3. Захарін С. В. Удосконалення інвестиційної та інноваційної сфер діяльності в аграрному секторі економіки України / С.В.Захарін // Проблеми науки. — 2006. — № 1. — С. 38—43.

УДК 339.72

М. В. Литвин, викл. кафедри міжнародних фінансів
Дніпропетровського національного
університету ім. О. Гончара

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА БАНКІВ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ

У національній економіці банківська система відіграє провідну роль, оскільки контролює її основні грошові потоки. За відповідної грошової та інвестиційної політики і необхідного правового, нормативного та інформаційного забезпечення ці грошові потоки можна спрямувати в інвестиційне русло для прискорення розбудови ринкових відносин. Із зменшенням обсягів бюджетного фінансування економіки України зростає роль банківських інвестицій у забезпеченні глибоких структурних перетворень, а банківської системи — у здійсненні великомасштабних інвестицій у виробничу сферу.

За період 2001—2010 рр. (дані станом на 1 січня) встановлено зростання кількості банків України з іноземним капіталом з 22 до 51, із 100-відсотковим капіталом — з 7 до 18 банків, а частка іноземного капіталу в загальному зареєстрованому статутному капіталі діючих банків України збільшилася з 13,3 % (685 млн грн) на початок 2001 р. до 36,7 % (25 293 млн грн) на початок 2009 р. [2]. Іноземний капітал в Україні представлений 23 країнами. Найбільшу частку в загальній сумі іноземного капіталу становить капітал Росії (21 %). Значна питома вага капіталу характерна для таких країн як Австрії (16 %), Італії (14 %), Франції (13 %), Угорщина (7 %), Швеція (6 %), Німеччина (5 %).

Єдиної точки зору, щодо присутності іноземного капіталу в банківському секторі України серед економістів та науковців не існує. Одні фахівці вважають, що відкриття іноземних банків є передчасним та призведе до послаблення позицій національних банків (Я. Остапчук, О. Бутенко, Н. М. Шелудько [3]), інші доводять необхідність присутності іноземного капіталу в такій формі (Г. В. Карпенко, В. Міщенко [4], А. Кузнецова, О. Другов, В. Рисін, О. М. Люткевич, В. В. Коноваленко), треті пропонують ввести певні умови та обмеження цієї присутності (В. Міщенко [4], Р. Набок, А. Шаповалов, М. Кириченко [5], О. К. Прімерова, В. Зимовець). Аргументи кожної із сторін мають свої переваги та недоліки.

Під час обґрунтування впливу іноземного капіталу на розвиток банківської системи України виявлені як позитивні, так і негативні наслідки. Так, до ризиків присутності іноземного капіталу в національному банківському секторі можна віднести: підвищення ймовірності відпливу українського капіталу до зарубіжних країн; ускладнення банківського нагляду за операціями філій іноземних банків; підвищення вразливості банківського сектора України до коливань у світових фінансових ринках; прихід філій іноземних банків, які не мають високих міжнародних рейтингів та достатнього обсягу капіталу; ймовірність збільшення спекулятивних операцій; ймовірність посилення іноземного контролю за банківською системою України; загострення міжбанківської конкуренції створить тиск на вітчизняні банки, що спричинить їх ліквідацію; можливість захоплення іноземними банками банківського ринку України.

Основними вигодами для приймаючої інвестиційний капітал сторони є: прискорення впровадження новітніх банківських технологій; впровадження міжнародного досвіду ведення банківської справи; поліпшення якості обслуговування клієнтів; розширення асортименту банківських послуг та підвищення їх якості;

здешевлення вартості фінансових ресурсів та збільшення обсягів інвестицій; загострення конкуренції між банками, що призведе до здешевлення вартості послуг; консолідація банків, вихід з ринку економічно слабких учасників, що сприятиме підвищенню довіри до вітчизняної банківської системи; підвищення капіталізації вітчизняних банків, у тому числі шляхом злиття та поглинання невеликих банків; поліпшення якості та менеджменту банків.

Оптимальним варіантом політики у сфері управління іноземним капіталом у банківській системі України виявлено непряме регулювання обсягу участі іноземних інвесторів у роботі банківської системи, а застосування механізму відбору потенційних претендентів на придбання українських банків та створення банків з іноземним капіталом. Водночас слід сприяти вдосконаленню організаційної структури банківського ринку (шляхом розвитку регіональних і спеціалізованих банківських установ) та зростання його рівня конкурентоспроможності.

Отже, можна зробити висновок, що в цілому присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Водночас слід зважати на низку фінансових ризиків, пов'язаних зі швидким зростанням частки іноземного банківського капіталу. Вони можуть призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики, можливого посилення нестабільності, несподіваних коливань ліквідності банків, імовірного відпливу фінансових ресурсів.

Література

1. *Люткевич О. М.* Дослідження характеристик і показників функціонального впливу іноземного капіталу на ринок банківських послуг України / О. М. Люткевич // Регіональна економіка. — 2008. — № 1. — С. 106—114.
2. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bank.gov.ua.
3. *Шелудько Н. М.* Сучасні тенденції фінансової глобалізації та їх вплив на розвиток банківського сектору України / Н. М. Шелудько // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 2 (56). — С. 85—92.
4. *Мищенко В., Набок Р.* Іноземний капітал у банківській системі країн Центральної та Східної Європи. Уроки для України / В. Мищенко., Р. Набок // Банківська справа. — 2006. — № 5—6. — С. 3—14.
5. *Кириченко М.* Інтеграція банківської системи України у світовий фінансовий простір / М. Кириченко // Регіональна економіка. — 2005. — № 3. — С. 134—142.